

O mobilizacji wyborców przed wyborami samorządowymi

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 11 stycznia 2018 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

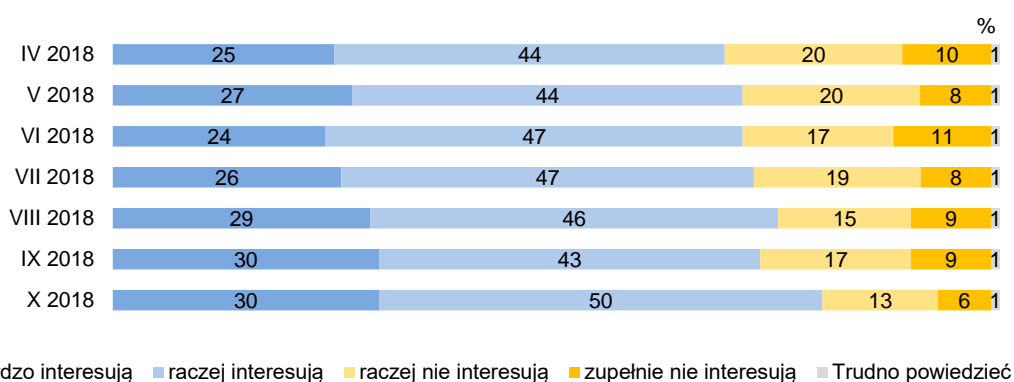
DEKLAROWANE ZAINTERESOWANIE WYBORAMI

W pierwszej dekadzie października¹, czyli na około dwa tygodnie przed wyznaczonym na 21 tego miesiąca terminem wyborów samorządowych, znacznie przybyło badanych deklarujących, iż raczej się nimi interesują (od września² wzrost z 43% do 50%), natomiast od drugiej połowy sierpnia praktycznie niezmienny pozostaje odsetek dorosłych Polaków deklarujących bardzo duże zainteresowanie nadchodzącymi wyborami (obecnie 30%). Warto tu jednak zauważyć, iż obecnie grupa badanych deklarujących, że bardzo interesują ich te wybory, jest znacząco większa niż przed poprzednimi wyborami samorządowymi (wzrost o 9 punktów procentowych w porównaniu z październikiem 2014 roku³).

W porównaniu z poprzednim pomiarem zmniejszyły się jednocześnie grupy deklarujących zupełny brak zainteresowania zbliżającymi się wyborami władz lokalnych (spadek z 9% do 6%) oraz tych, którzy twierdzą, iż raczej ich to nie interesuje (spadek z 17% do 13%). Badanych wyrażających brak zainteresowania październikowymi wyborami jest obecnie mniej niż w 2014 roku (łącznie spadek z 29% do 19%).

CBOS

RYS. 1. 21 października tego roku odbędą się wybory samorządowe do rad gminnych, powiatowych i sejmików wojewódzkich oraz I tura wyborów wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Czy Pana(ią) wybory te:

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (341) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 4–11 października 2018 roku na liczącej 1016 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

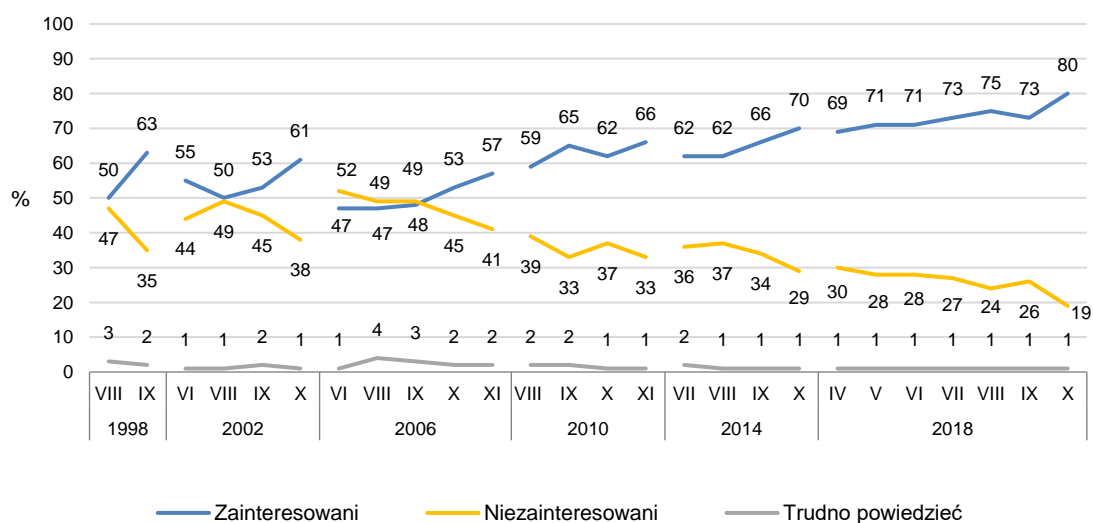
² Zob. komunikat CBOS „Zainteresowanie wyborami samorządowymi, deklaracje uczestnictwa oraz preferencje we wrześniu”, wrzesień 2018 (oprac. K. Pankowski).

³ Zob. komunikat CBOS „Przed wyborami samorządowymi”, listopad 2014 (oprac. M. Feliksiak).

Trwająca kampania wyborcza, przyczyniając się do wzrostu umiarkowanego zainteresowania wyborami samorządowymi, spowodowała, iż ogólne deklarowane zainteresowanie nimi jest obecnie najwyższe z dotąd notowanych (łącznie duże i umiarkowane zainteresowanie wyborami w pierwszej dekadzie października zadeklarowało cztery piąte dorosłych Polaków), a brak zainteresowania wyrażany jest najrzadziej. Warto też dodać, iż – po spadku w 2006 roku – deklarowane zainteresowanie wyborami samorządowymi w kolejnych latach wyborczych systematycznie rośnie.

CBOS

RYS. 2. Zainteresowanie wyborami samorządowymi

Z przeprowadzonych analiz wielozmiennowych wynika, iż – co oczywiste – deklarowane zainteresowanie wyborami samorządowymi związane jest przede wszystkim z deklarowanym ogólnym zainteresowaniem polityką. Im większe jest zainteresowanie polityką, tym częściej badani twierdzą, iż interesują ich nadchodzące wybory. W szczególności warto zauważyć, iż większość respondentów, którzy przynajmniej dość uważnie śledzą to, co się dzieje w polityce, deklaruje, iż wybory samorządowe bardzo ich interesują.

TABELA 1

	Jak określił(a)by Pan(i) swoje zainteresowanie polityką? Czy jest ono:				
	bardzo duże – uważnie (szczegółowo) śledzi Pan(i) prawie wszystko, co się dzieje w polityce	duże – dość uważnie śledzi Pan(i) to, co się dzieje w polityce	średnie – śledzi Pan(i) jedynie główne wydarzenia	nikłe, niewielkie – często umykają Pana(i) uwadze nawet ważne wydarzenia	żadne – praktycznie Pana(i) to nie interesuje
21 października tego roku odbędą się wybory samorządowe do rad gminnych, powiatowych i sejmików wojewódzkich oraz I tura wyborów wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Czy Pana(i) wybory te:					
	w procentach				
– bardzo interesują	80	58	32	16	5
– raczej interesują	18	37	57	51	43
– raczej nie interesują	2	3	8	25	24
– zupełnie nie interesują	0	2	2	7	23
Trudno powiedzieć	0	0	1	1	4

Zainteresowanie wyborami samorządowymi istotnie różnicują też poprzednie zachowania wyborcze: znacznie częściej zainteresowanie zbliżającymi się wyborami wyrażają badani, którzy deklarują, iż głosowali w wyborach ogólnokrajowych w 2015 roku (parlamentarnych oraz w II turze ostatnich wyborów prezydenckich), niż ci, którzy nie brali udziału w tych głosowaniach.

TABELA 2

21 października tego roku odbędą się wybory samorządowe do rad gminnych, powiatowych i sejmików wojewódzkich oraz I tura wyborów wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Czy Pana(ią) wybory te:	Czy brał(a) Pan(i) udział w wyborach do Sejmu i Senatu 25 października 2015 roku?			
	Tak	Nie	Nie pamiętam	W dniu wyborów nie miało(a)m ukończonych 18 lat
	w procentach			
– bardzo interesują	38	14	8	12
– raczej interesują	52	42	54	41
– raczej nie interesują	8	25	24	33
– zupełnie nie interesują	1	19	7	14
Trudno powiedzieć	1	1	7	0

* Pominięto odmowy odpowiedzi

TABELA 3

21 października tego roku odbędą się wybory samorządowe do rad gminnych, powiatowych i sejmików wojewódzkich oraz I tura wyborów wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Czy Pana(ią) wybory te:	Czy brał(a) Pan(i) udział w II turze wyborów prezydenckich 24 maja 2015 roku?*			
	Tak	Nie	Nie pamiętam	W dniu wyborów nie miało(a)m ukończonych 18 lat
	w procentach			
– bardzo interesują	40	13	6	12
– raczej interesują	51	45	60	41
– raczej nie interesują	7	25	23	33
– zupełnie nie interesują	1	15	8	14
Trudno powiedzieć	1	1	3	0

* Pominięto odmowy odpowiedzi

Zainteresowaniu nadchodzącymi wyborami sprzyja też posiadanie bardziej wyrazistych poglądów politycznych, a w szczególności prawicowych (w tej grupie 42% respondentów jest bardzo nimi zainteresowanych), choć także osoby deklarujący poglądy lewicowe na tle pozostałych znacznie częściej twierdzą, iż bardzo się tymi wyborami interesują (36% w tej grupie) – por. tabelę aneksową 1.

Spośród analizowanych zmiennych społeczno-demograficznych kluczową zmienną różnicującą jest natomiast wiek badanych, przy czym wyróżnić możemy trzy istotnie różniące się grupy: do pierwszej należą osoby urodzone do roku 1951, czyli mające obecnie 67 lub więcej lat, do drugiej – urodzeni w latach 1952–1986, czyli mający obecnie 32–66 lat, a do trzeciej – osoby urodzone w latach 1987–2000, czyli mające nie więcej niż 31 lat. Największe zainteresowanie wyborami samorządowymi jest wśród osób w wieku 32–66 lat, natomiast najwięcej niezainteresowanych i najmniej zainteresowanych nimi jest w grupie najmłodszej (18–31 lat).

TABELA 4

21 października tego roku odbędą się wybory samorządowe do rad gminnych, powiatowych i sejmików wojewódzkich oraz I tura wyborów wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Czy Pana(ią) wybory te:	Wiek		
	18–31 lat	32–66 lat	67 i więcej lat
	w procentach		
– bardzo interesują	24	32	32
– raczej interesują	43	53	46
– raczej nie interesują	24	10	10
– zupełnie nie interesują	8	4	10
Trudno powiedzieć	0	1	3

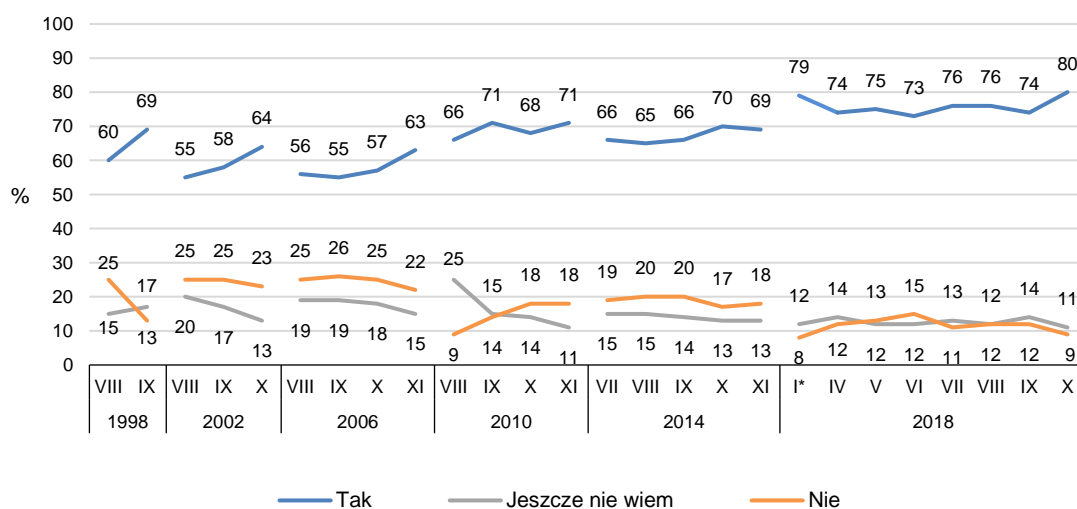
Ponadto warto dodać, iż zbliżającymi się wyborami samorządowymi częściej niż pozostali bardzo interesują się osoby pracujące na własny rachunek (40% wśród rolników indywidualnych i 39% wśród prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą), badani z wyższym wykształceniem (40%) oraz mieszkańcy małych i średnich miast (38% w miastach do 19 999 mieszkańców i 34% w miastach liczących 20 000–99 999 mieszkańców) – por. tabelę aneksową 1.

DEKLARACJE UDZIAŁU W WYBORACH

Od kwietnia tego roku, a więc od kiedy prowadzimy systematyczne badania nad stosunkiem Polaków do zbliżających się wyborów władz lokalnych, nie tylko deklaracje zainteresowania, ale i zapowiedzi uczestniczenia w głosowaniu utrzymują się na wysokim – wyższym niż w ubiegłych latach – poziomie.

CBOS

RYS. 3. Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w nadchodzących wyborach samorządowych?

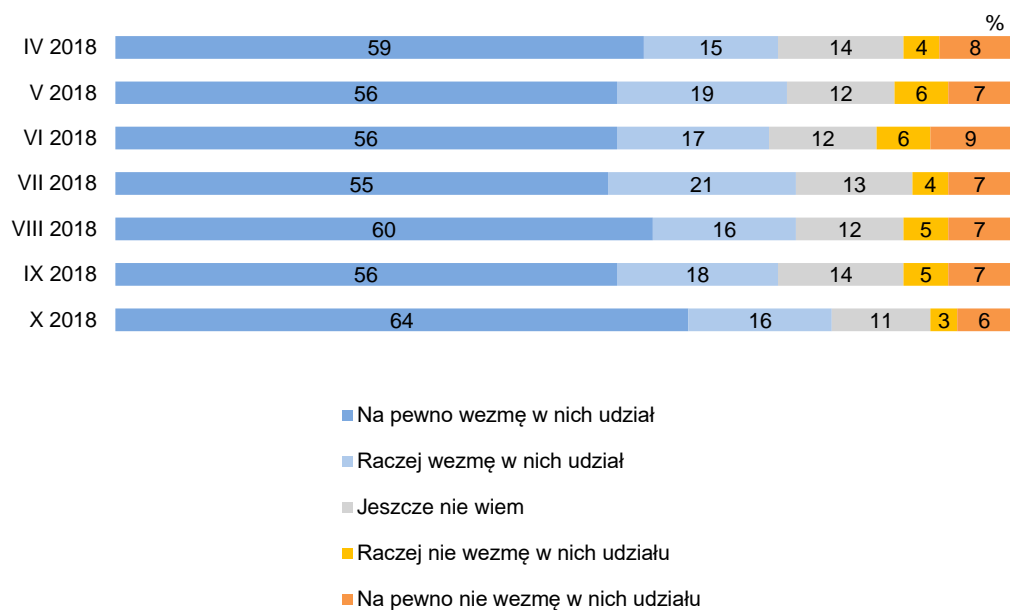
* W styczniu br. pytanie brzmiało: „Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory samorządowe – władz gminy, powiatu i województwa – to czy wziął(ę)by Pan(i) w nich udział?”. Respondenci mieli do wyboru odpowiedzi: „Na pewno wziął(ę)bym w nich udział”, „Jeszcze nie wiem” oraz „Na pewno nie wziął(ę)bym w nich udziału”

Analizując bardziej szczegółowo deklaracje badanych dotyczące zamiaru głosowania w nadchodzących wyborach samorządowych można zauważyć, iż na około dwa tygodnie przed otwarciem lokali wyborczych blisko dwie trzecie dorosłych Polaków twierdzi, że na pewno weźmie w nich udział. W stosunku do poprzedniego miesiąca odsetek ten wzrósł z 56% do 64%, ubyło natomiast wahających się. Spośród nie do końca zdecydowanych i wahających się nadal największą grupę stanowią osoby skłaniające się ku pójściu na wybory („raczej wezmę w nich udział” – 16%), a następni pod względem liczebności są badani, którzy twierdzą, iż jeszcze nie wiedzą, czy pójdą czy też nie pójdą na wybory (11%). Niezmiennie na poziomie poniżej 10% kształtuje się grupa zdecydowanych nie głosować w tych wyborach (obecnie 6%).

Deklaracje badanych mogą sugerować, iż tegoroczna frekwencja w wyborach samorządowych będzie wyższa niż w 2014 roku. Dla przypomnienia – przed czterema laty 52% badanych deklarowało, że na pewno weźmie udział w wyborach samorządowych, a 12% – że na pewno nie weźmie w nich udziału⁴.

CBOS

RYS. 4. Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w wyborach samorządowych 21 października tego roku?

Z analiz wielozmiennowych wynika, iż deklaracje dotyczące udziału w zbliżających się wyborach samorządowych różnicuje przede wszystkim poziom zainteresowania nimi. Pokazują one, iż niemal pewni możemy być udziału w październikowych wyborach tych badanych, którzy się nimi bardzo

⁴ Zob. przypis 3.

interesują, natomiast zupełny brak zainteresowania w zdecydowanej większości przypadków oznaczać będzie absencję.

TABELA 5

Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w wyborach samorządowych 21 października tego roku?	21 października tego roku odbędą się wybory samorządowe do rad gminnych, powiatowych i sejmików wojewódzkich oraz I tura wyborów wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Czy Pana(ią) wybory te:				
	bardzo interesują	raczej interesują	raczej nie interesują	zupełnie nie interesują	Trudno powiedzieć
	w procentach				
Na pewno wezmę w nich udział	98	65	13	2	0
Raczej wezmę w nich udział	2	24	26	9	17
Jeszcze nie wiem	0	8	38	21	66
Raczej nie wezmę w nich udziału	0	1	12	9	0
Na pewno nie wezmę w nich udziału	0	2	11	59	17

Deklaracje dotyczące zamiaru głosowania w zbliżających się wyborach samorządowych istotnie różnicują też poprzednie zachowania wyborcze – znacznie częściej zamiar pójścia na te wybory wyrażają badani, którzy deklarują, iż głosowali w wyborach ogólnokrajowych w 2015 roku (parlamentarnych oraz w II turze ostatnich wyborów prezydenckich), niż ci, którzy nie brali udziału w tych głosowaniach. W tym kontekście warto też zwrócić uwagę na mniejsze niż przeciętne zainteresowanie głosowaniem w wyborach samorządowych wśród badanych, którzy w 2015 roku byli jeszcze zbyt młodzi, by być uprawnionymi do głosowania.

TABELA 6

Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w wyborach samorządowych 21 października tego roku?	Czy brał(a) Pan(i) udział w wyborach do Sejmu i Senatu 25 października 2015 roku?			
	Tak	Nie	Nie pamiętam	W dniu wyborów nie miał(a)m ukończonych 18 lat
	w procentach			
Na pewno wezmę w nich udział	78	28	33	41
Raczej wezmę w nich udział	16	16	17	40
Jeszcze nie wiem	4	27	46	11
Raczej nie wezmę w nich udziału	1	8	2	0
Na pewno nie wezmę w nich udziału	1	21	2	8

* Pominięto odmowy odpowiedzi

TABELA 7

Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w wyborach samorządowych 21 października tego roku?	Czy brał(a) Pan(i) udział w II turze wyborów prezydenckich 24 maja 2015 roku?			
	Tak	Nie	Nie pamiętam	W dniu wyborów nie miał(a)m ukończonych 18 lat
	w procentach			
Na pewno wezmę w nich udział	80	32	34	41
Raczej wezmę w nich udział	13	17	37	40
Jeszcze nie wiem	5	25	24	11
Raczej nie wezmę w nich udziału	1	7	3	0
Na pewno nie wezmę w nich udziału	1	19	2	8

* Pominięto odmowy odpowiedzi

Spośród analizowanych zmiennych społeczno-demograficznych deklaracje dotyczące udziału w wyborach samorządowych 21 października br. najbardziej różnicuje wykształcenie badanych, a pewność głosowania wyrażana jest tym częściej, im wyższy jest jego poziom. O ile niemal trzy czwarte (74%) osób z wyższym wykształceniem deklaruje, że na pewno będzie głosować, to wśród badanych z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym twierdzi tak 51%. Analogicznie – o ile co dziesiąty respondent z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym twierdzi, że na pewno nie weźmie udziału w tych wyborach, to wśród ankietowanych z wyższym wykształceniem takich osób jest zaledwie 3% (por. tabelę aneksową 2).

Analizując deklaracje badanych dotyczące udziału w nadchodzących wyborach samorządowych warto zwrócić uwagę na relatywnie wysokie odsetki niezdecydowanych, czy iść na głosowanie, wśród mieszkańców największych miast oraz osób o poglądach centrowych (po 15%). Wśród mieszkańców miast, których ludność liczy co najmniej 500 tys. jest też mniej niż w mniejszych miejscowościach osób pewnych swego udziału w tych wyborach (59% w tej grupie). Warto dodać, iż jeżeli porównywać wielkość miejscowości, to najczęściej pewność głosowania wyrażają mieszkańcy miast mających poniżej 500 tys. mieszkańców.

PREFERENCJE PARTYJNE W WYBORACH DO SEJMIKÓW WOJEWÓDZKICH

Mimo iż do wyborów pozostało niewiele czasu, w pierwszej dekadzie października nadal liczna była grupa respondentów deklarujących chęć wzięcia udziału w głosowaniu, ale niezdecydowanych, którą listę poprzeć w wyborach do sejmiku wojewódzkiego (27%). Tak jak w poprzednich miesiącach najwięcej badanych deklarujących w bardziej lub mniej zdecydowany sposób zamiar pójścia na wybory samorządowe w dniu 21 października br. zamierza w wyborach do sejmików wojewódzkich zagłosować na listy Komitetu Wyborczego Prawo i Sprawiedliwość (29%). Niemal o połowę rzadziej wyrażano chęć głosowania na kandydatów na radnych wojewódzkich wystawionych przez Koalicyjny Komitet Wyborczy Platforma.Nowoczesna Koalicja Obywatelska (16%). Pozostałe komitety cieszą się znacznie mniejszym poparciem i trudno dziś ocenić, jak duże mają szanse na wprowadzenie swoich kandydatów do sejmików.

TABELA 8

Na kandydata którego komitetu wyborczego głosował(a)by Pan(i) w wyborach do sejmiku województwa?	Odpowiedzi osób deklarujących udział ^{***} w wyborach samorządowych według terminów badań					
	V '18 N=963	VI '18 N=716	VII '18 N=717	VIII '18 N=799	IX '18 N=754	X '18 N=820
	w procentach					
Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość	29	32	30	35	34	29
Koalicyjny Komitet Wyborczy Platforma.Nowoczesna Koalicja Obywatelska	16*	16*	17*	18*	15	16
Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe	4	7	6	7	5	7
Komitet Wyborczy Wyborców Bezpartyjni Samorządowcy	-	-	-	-	5	7
Komitet Wyborczy Wyborców Kukiz'15	7	8	7	6	8	5
Komitet wyborczy SLD Lewica Razem	4	2	5	4	3	3
Komitet Wyborczy Wyborców Wolność w Samorządzie	-	-	-	-	1**	2
Komitet Wyborczy Partia Zieloni	-	-	-	-	0	1
Komitet Wyborczy Partii Razem	1	1	0	1	1	1
Komitet Wyborczy Ruch Narodowy RP	-	-	-	-	0	1
Inny komitet wyborczy	5	7	4	3	1	1
Trudno powiedzieć	32	26	28	24	28	27

* Do sierpnia br. badania były przeprowadzane przed przyłączeniem się do Koalicji Obywatelskiej ruchu Inicjatywa Polska Barbary Nowackiej

** Komitet wymieniany spontanicznie, spoza listy przedstawionej badanym we wrześniu br.

*** Połączone grupy respondentów deklarujących, że na pewno wezmą udział w wyborach samorządowych, oraz tych, którzy mówią, że raczej wezmą w nich udział

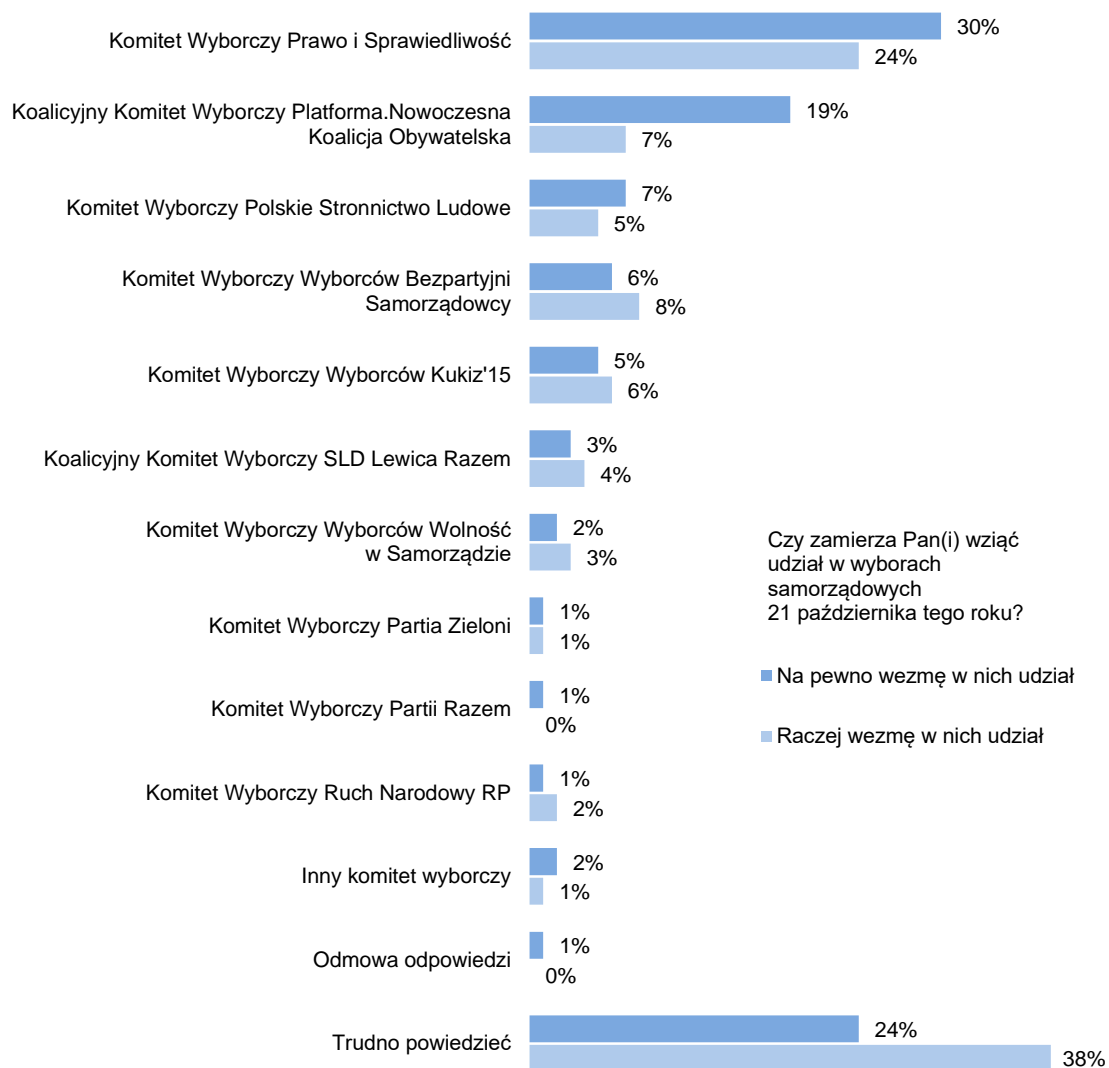
Porównanie deklaracji dotyczących głosowania w wyborach do sejmików wojewódzkich wśród badanych twierdzących, że na pewno wezmą udział w wyborach samorządowych, i tych, którzy mówią, że raczej wezmą w nich udział, pokazuje, iż istotne statystycznie różnice występują jedynie w przypadku deklaracji poparcia dla Koalicyjnego Komitetu Wyborczego Platforma.Nowoczesna Koalicja Obywatelska (19% wśród pewnych swego udziału w wyborach i 7% wśród skłaniających się do udziału w nich) oraz w przypadku odpowiedzi „trudno powiedzieć”. Choć znacznie częściej brak zdecydowanych preferencji wyrażają badani mówiący, iż raczej pójdą na wybory, niż ci, którzy są tego pewni (38% wobec 24%), to jednak zwraca uwagę fakt, iż nawet wśród ankietowanych deklarujących w pierwszej dekadzie października, że na pewno pójdą na wybory, blisko co czwarty twierdził, iż jeszcze nie zdecydował, jaką listę poprze w wyborach do sejmiku wojewódzkiego w dniu 21 października. Wybory do sejmików wojewódzkich wydają się być dla Polaków mało atrakcyjnym składnikiem wyborów samorządowych, o czym świadczy choćby fakt, iż w naszym wrześniowym badaniu jako najważniejsze wskazało je zaledwie 9% badanych, podczas gdy wybory wójta, burmistrza lub prezydenta miasta uzyskały 52% wskazań, a wybory do rady gminy (miasta) – 21%. Warto też przypomnieć, iż w 2014 roku odsetek głosów nieważnych w wyborach do sejmików wojewódzkich

wyniósł 17,93% (wg PKW) i tylko w części można go przypisać problemom z prawidłowym oddaniem głosów w związku z zastosowaniem tzw. książeczek.

CBOS

RYS. 5. Preferencje partyjne w wyborach do sejmików wojewódzkich a pewność głosowania w wyborach samorządowych.

Na kandydata którego komitetu wyborczego głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmiku województwa?

Deklaracje badanych mogą sugerować, iż tegoroczna frekwencja w wyborach samorządowych będzie wyższa niż w 2014 roku. Świadczy o tym zarówno wyższy poziom deklarowanego zainteresowania tymi wyborami, jak i deklaracje dotyczące zamiaru pójścia do głosowania. Duża liczba respondentów umiarkowanie zainteresowanych wyborami powoduje, iż ich wyniki nie są do końca przewidywalne, gdyż jest to grupa, która może zarówno pójść na wybory, jak i łatwo się zdemobilizować. Z całą pewnością łatwiej wyznaczyć dolną granicę przewidywanej frekwencji (ok. 30%) niż górną, bo ta zależeć będzie w dużej mierze od ostatnich momentów kampanii oraz chwilowych nastrojów potencjalnych wyborców. Duży odsetek zdeklarowanych wyborców, którzy nadal nie zdecydowali, którą listę w wyborach do sejmików wojewódzkich poprą, sugeruje, iż w wielu przypadkach będziemy mieli zapewne do czynienia z decyzjami „last minute”, które prawdopodobnie nie zmienią zasadniczo kolejności rankingu, ale mogą zdecydować o losach poszczególnych komitetów.

Opracowała

Barbara Badora